

[Landbrugsministeren.]

bort fra, at Staten kommer til at bære et direkte Tab. Det er et Spørgsmaal af stor Betydning, beskæftigelsesmæssigt og produktionsmæssigt set, idet Erfaringen viser, at de Mennesker, der saaledes skal søge Arbejde udenfor Bruget, i Regelen ikke ser sig i Stand til at faa deres Jord drevet allerbedst; og det er en billig Maade at komme igennem en delvis Aflastning af Arbejdsløsheden paa, idet det er meget billigere at supplere disse Ejendomme op med Bygninger o. s. v., end det er at oprette nye Ejendomme. Derfor er det, jeg tillægger Spørgsmaalet saa stor Betydning, at jeg mener, det er forsvarligt, at Staten her gaar ind for et ikke ringe Rentetab.

Jeg skal villig erkende, at jeg tror, det vil være overordentlig vanskeligt at gennemføre denne Sag i tilstrækkeligt Omfang med det Forslag, her er stillet, idet jeg mener, at Ekspropriationsbestemmelsen, som jeg for mit Vedkommende havde ment, det var rigtigt at gennemføre i Jordlovgivningen, fortrinsvis var paa sin Plads her, overfor dette Spørgsmaal. Men da dette har mødt saa afgjort Modstand i det andet høje Ting, har jeg dér frafaldet de Bestemmelser, der indeholdtes i Lovforslaget om Ekspropriation. Dette er gjort af forskellige Grunde, for det første fordi det er mit Indtryk, at det vil være umuligt at faa det vedtaget med den Sammensætning, der findes i det høje Landsting; men dernæst har jeg ment, at det netop under den nuværende Situation var mindre paakrævet at gennemføre Ekspropriationsbestemmelsen, end det vilde være i al Almindelighed. Det er ikke saaledes, at Ekspropriation staar for os som Idealet eller som et Punkt, vi ønsker gennemført af særlige partipolitiske Grunde. Men vi mener, at det her ligesom i mange andre Love er nødvendigt, at man har en Ekspropriationsbestemmelse, for at Statskassen og andre ikke skal komme til at betale for meget for den Jord, man ønsker at erhverve. Og da jeg var klar over, at der navnlig her, hvor der er Tale om Tillægsjord, er en betydelig Fare for, at Jorden vil blive for dyr, vilde Ekspropriationsbestemmelsen først og fremmest her have kunnet gøre sin Nytte. Men der er altsaa ikke nogen som helst Udsigt til at faa den gennemført i Øjeblikket, og da Prisen paa Jord som

Følge af Konjunkturerne er i nedadgaende Bevægelse i den senere Tid, er der heller ikke for Øjeblikket saa stor Fare for, at man kommer til at betale for meget for Jorden. Af den Grund har jeg ment, at man bør gøre et Forsøg paa at løse dette vigtige Spørgsmaal paa en anden Maade, nemlig, som her foreslaaet, ved at Staten ofrer betydelige Beløb til Løsning af Spørgsmaalet, dels i Form af billige Laan, dels som direkte Tilskud. Hvis Forsøget lykkes, kan det komme til at betyde overordentlig meget. For mig staar det ikke saaledes, at det, det gælder om, er at faa Spørgsmaalet løst paa den ene eller den anden Maade; det, det først og fremmest gælder om, er at faa Spørgsmaalet løst.

Endelig indeholdes der af nyt i Forslaget en Bestemmelse om, at der ogsaa gives Mulighed for Oprettelse af mindre Gartneri- og Havebrug. Det foreslaas, at det skal kunne ske efter begge Principper, og det vil ses, at jeg har forsøgt at stille mig kulant overfor begge Former, saa det ikke paa noget Punkt kan siges, at jeg har favoriseret det ene Princip fremfor det andet. Det foreslaas her, at der kan gives Støtte til Oprettelse af mindre Gartneri- og Havebrug efter begge Principper. Naar det ikke tidligere har kunnet lade sig gøre at faa Statsstøtte til Oprettelse af Gartneri- og Havebrug, skyldes det forskellige Grunde, men navnlig to Grunde. For det første havde man i Bestemmelserne angaaende Oprettelsen af Husmandsbrug indsat nogle Bestemmelser, som udelukker Oprettelsen af Gartneri- og Havebrug i den Forstand, her er Tale om, idet der var fastsat et vist Minimum af Jordareal, for at der kunde opnaas Støtte til Oprettelse af Husmandsbrug. Men det er klart, at hvor der er Tale om Havebrug, er der Mulighed for, at et saadant kan drives paa økonomisk Maade med et betydeligt mindre Areal, end naar Talen er om Husmandsbrug. Det er derfor nødvendigt, at der indsettes en Bestemmelse, hvorefter man ved Oprettelsen af mindre Gartneri- og Havebrug kan faa Laan, selv om Bruget er mindre, end det i Almindelighed kan være, naar der er Tale om mindre Landbrug. Det foreslaas her, at der til Oprettelse af mindre Gartneri- og Havebrug kan ydes Laan, selv om Arealet gaar helt ned til $1\frac{1}{2}$ ha. Den anden Hovedaarsag til,